

0 prawie spadkowym bez tabu

PORADNIK

PORADNIK

przygotowany w ramach realizacji zadania publicznego pt.:

„0 prawie spadkowym bez tabu”

współfinansowanego ze środków budżetu
Powiatu Wrocławskiego

POWIAT WROCŁAWSKI

Wrocław
maj 2022

1. PODSTAWOWE DEFINICJE

SPADEK

to ogół praw i obowiązków, które pozostawiamy po sobie w chwili śmierci – tak więc mogą to być dobra materialne np. mieszkanie, samochód ale i także długi np. niespłacony kredyt zmarłego, czy niezapłacony rachunek za telefon.

SPADKODAWCA

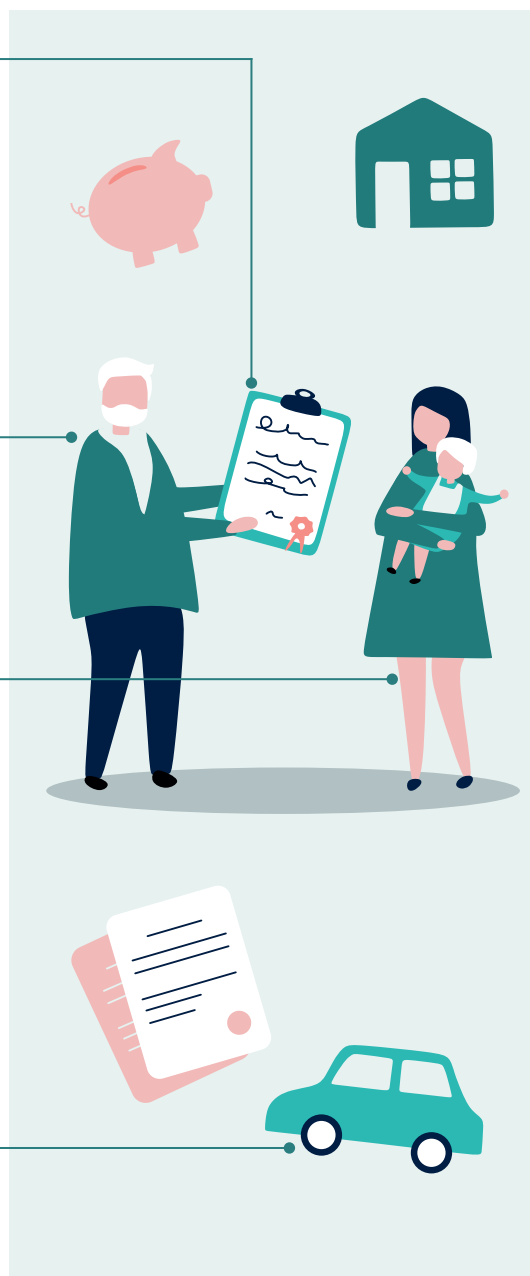
osoba, po której spadek z chwilą jej śmierci przechodzi na spadkobierców.

SPADKOBIERCA

osoba, na którą przechodzi ogół praw i obowiązków zmarłego. Spadkobiercą może być nie tylko osoba fizyczna (np. mąż, dzieci, sąsiad, opiekun) ale też osoba prawna (np. fundacja) czy dziecko nienarodzone ale poczęte w chwili śmierci spadkodawcy o ile urodzi się żywe.

DZIEDZICZENIE

oznacza nabycie spadku po zmarłym

Warto jest na bieżąco informować przyszłych spadkobierców o swoich zobowiązaniach lub zrobić listę swoich zobowiązań (np.: zawartych umów kredytowych) i przechowywać ją w ustalonym ze swoimi bliskimi miejscu. Powyższe pozwoli Twoim bliskim na podjęcie racjonalnej decyzji co do przyjęcia lub odrzucenia spadku.

Dziedziczyć można w dwojaki sposób:

- 1 Kiedy zmarły nie pozostawi testamentu i nie uporządkuje swoich spraw mamy do czynienia z dziedziczeniem ustawowym.
- 2 Natomiast jeśli zmarły sporządzi ważny testament, wtedy mówimy o dziedziczeniu testamentowym.

Rozporządzić majątkiem na wypadek śmierci można jedynie przez testament!

Jednak jeśli chcemy rozdysponować majątkiem za swojego życia możemy to uczynić np.: w formie darowizny
Co do zasady dziedziczenie testamentowe ma pierwszeństwo przed ustawowym.

2. DZIEDZICZENIE USTAWOWE

Jeśli spadkodawca nie postawi testamentu (lub wskazani w testamencie spadkobiercy nie chcą lub nie mogą dziedziczyć) ustalenie spadkobiercy następuje według przepisów kodeksu cywilnego.

Wtedy dziedziczenie wygląda następująco:

- W pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku.
- Jeżeli dziecko spadkodawcy nie dożyło otwarcia spadku, udział spadkowy, który by mu przypadł, przypada jego dzieciom w częściach równych.
- W przypadku braku zstępnych spadkodawcy (dzieci, wnuków itd.) do spadku powołani są jego małżonek i rodzice. Udział spadkowy każdego z rodziców, które dziedziczy w zbiegu z małżonkiem, wynosi jedną czwartą całości spadku.
- Jeśli spadkodawca nie pozostawił zstępnych i małżonka cały spadek dziedziczą jego rodzice w częściach równych.
- Jeśli jedno z rodziców nie dożyje śmierci spadkodawcy, w takiej sytuacji

udział, który by mu przypadł, przypada rodzeństwu spadkobiercy w częściach równych

- Jeśli którekolwiek z rodzeństwa spadkobiercy nie dożyje otwarcia spadku (pozostawiając swoich wstępnych, udział spadkowy, który by im przypadł, przypada właśnie tym zstępny.

Cały spadek spadkodawcy otrzyma małżonek jeśli brak jest zstępnych spadkodawcy, jego rodziców, rodzeństwa i ich wstępnych.

Jeśli zaś spadkodawca nie pozostawił ani małżonka, ani rodziców, rodzeństwa, zstępnych rodzeństwa cały spadek przypada dziadkom spadkodawcy, którzy dziedziczą w częściach równych.

Jeśli brak jest małżonka spadkodawcy, jego krewnych i dzieci małżonka spadek przypadnie w tej sytuacji GMINIE.

Uwaga! nie dziedziczy małżonek po rozwodzie czy w przypadku orzeczonej separacji.

3. DZIEDZICZENIE TESTAMENTOWE

Często zdarza się, że chcemy pozostawić swój majątek (po naszej śmierci) wybranej osobie lub osobom (np.: z nami niespokrewnionym) wówczas powinniśmy sporządzić testament.

Testament powinniśmy także sporządzić jeśli chcemy zostawić określone zapisy (windykacyjne lub zwykłe) oraz polecenia (np.: życzenia co do sposobu pochówku).

Zapis windykacyjny to sposób, który pozwala spadkobiercy przekazać określonej osobie konkretny składnik swojego majątku. Zapis ataki może być w formie zapisu windykacyjnego lub zapisu zwykłego.

Dla przykładu - jeśli chcesz zapisać konkretnej osobie np. biżuterię lub obraz możesz to właśnie zrobić za pomocą zapisu windykacyjnego. Wskazana przez ciebie osoba otrzyma ten przedmiot na własność z chwilą twojej śmierci. Ważne by zapis taki był sporządzony w formie aktu notarialnego, a nie odręcznie, bo wtedy będzie on nieważny.

Zapis zwykły natomiast nie wymaga firmy aktu notarialnego, ale i nie powoduje automatycznego przejścia własności przedmiotu na daną osobę. Taka osoba, czyli zapisobierca musi dochodzić wykonania zapisu na drodze sądowej (jeśli nie będą chcieli uszanować woli zmarłego). Własność przedmiotu zapisu taka osoba uzyskuje dopiero po wydaniu przedmiotu zapisu przez spadkobierców.

Pamiętajmy aby sporządzając zapis używać sformułowań „zapisuję” oraz dokładnie określić przedmiot zapisu, pozwoli to uniknąć wątpliwości co do przedmiotu.

Przedmiotem zapisu windykacyjnego mogą być:

- rzecz oznaczona co do tożsamości
- zbywalne prawo majątkowe
- przedsiębiorstwo lub gospodarstwo rolne
- ustanowienie na rzecz zapisobiercy użytkowania lub służebności

4. TESTAMENT

Testament możemy sporządzić własnoręcznie lub u notariusza.

Decydując się na samodzielne stworzenie testamentu musimy pamiętać o kilku zasadach, które decydują o jego ważności:

- całość musi zostać napisana własnoręcznie przez spadkodawcę (nie np. na komputerze czy maszynie)
- pod treścią spadkodawca składa własnoręczny podpis (najbezpieczniej: czytelnie imię i nazwisko)
- testament powinien zawierać datę jego sporządzenia (brak daty nie zawsze pozbawi testament ważności, jednakże zdecydowanie bezpieczniej jest o dacie pamiętać i ją wpisać)
- testament nie może być pisany wspólnie z drugą osobą np. małżonkiem- musi być napisany przez jedną osobę.

Testamentu własnoręcznego nikt nie musi potwierdzać ani poświadczać, nie potrzebujesz podpisów świadków, wystarczy kartka papieru i coś do pisania!

Jeśli chcesz skorzystać z takiej formy przygotowaliśmy dla Ciebie kilka wzorów własnoręcznego testamentu.

Oto przykład testamentu własnoręcznego (pamiętajmy o sporządzeniu testamentu własnoręcznie i podpisaniu).

Wzór 1

Kraków, dnia 15 maja 2022 r.

TESTAMENT

Ja, Anna Kowalska, zamieszkała w Krakowie, przy ul. Zielonej 10/5, legitymująca się dowodem osobistym DB 10101010101 świadomy podejmowanej czynności i bez jakiegokolwiek przymusu oświadczam, że do całości spadku po mnie powołuję mojego syna, Jana Polaka, zamieszkałego w Krakowie, przy ul. Północnej 2

Anna Kowalska

Wzór 2

Wrocław, dnia 20 maja 2022 r.

TESTAMENT Z WYDZIEDZICZENIEM

Ja, niżej podpisany Andrzej Kowalski, urodzony w dniu 05 maja 1945r. w Gdańsku, oświadczam, że powołuje do spadku po mnie w częściach równych moją najstarszą córkę Annę Nowak z domu Nowak, urodzoną w dniu 01 stycznia 1975r. we Wrocławiu, zamieszkałą we Wrocławiu przy ul. Zielonej 3 oraz moją najmłodszą córkę Halinę Kowalską urodzoną w dniu 1 lutego 1980r. w Gdańsku, zamieszkałą we Wrocławiu przy ul. Niebieskiej 5.

Oświadczam także, że córkę Karolinę Kowalską urodzoną w dniu 3 marca 1979r. we Wrocławiu, zamieszkałą we Wrocławiu przy ul. Czarnej 7, wydziedziczam pozbawiając prawa do zachowku po mnie.

Wskazuję, że przyczyną wydziedziczenia jest uporczywe postępowanie córki Karoliny Kowalskiej w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego i dobrymi obyczajami wobec mnie, w szczególności nieutrzymywanie kontaktów ze mną od ponad 10 lat, brak zainteresowania moim zdrowiem podczas leczenia operacyjnego i rekonwalescencji w 2003 r.,. nadto używanie wobec mnie słów obraźliwych i wulgarnych, o którym dowiaduję się od naszych krewnych. Taka jest moja ostatnia wola, którą w pełni świadomie wyrażam.

Andrzej Kowalski

Uwaga! Jeśli nie znamy adresu zamieszkania, czy daty urodzenia, czy też nr dowodu osobistego czy PESEL syna bądź córki lub innej osoby, której chcemy zostawić spadek lub ją wydziedziczyć wystarczy, że tą osobę opiszemy w sposób umożliwiający jej identyfikację np.: „najstarszą córkę Annę”, „najmłodszej siostrze mojego męża Henryka” itp.

Wzór 3

Wrocław, dnia 15 maja 2021 r.

TESTAMENT Z POLECENIEM

Ja, niżej podpisana Anna Czarna, urodzona w dniu 15 kwietnia 1960 r. w Gliwicach, oświadczam, że do całości spadku powołuję mojego najstarszego syna Piotra Czarnego, urodzonego w dniu 26 maja 1980 r. w Gliwicach, zamieszkałego we Wrocławiu, przy ul. Kwiatowej 15.

W związku z powołaniem do dziedziczenia Piotra Czarnego zobowiązuję go do niezwłocznego podjęcia leczenia przepukliny oraz do przeznaczenia tym celu nabytego spadku. Taka jest moja ostatnia wola, którą w pełni świadomie wyrażam.

Anna Czarna

Wzór 4

Wrocław, 07.01.2003 r.

TESTAMENT Z ZAPISEM

Ja, niżej podpisana Anna Czarna urodzona w dniu 09.08.1946 r. do spadku po mnie powołuję w części 1/2 spadku mojego syna Piotra Czarnego, urodzonego w Gliwicach w dniu 26 maja 1980 r., zamieszkałego we Wrocławiu przy ul. Kwiatowej 15 a w części 1/4 spadku mojego przyjaciela Henryka Nowaka zamieszkałego we Wrocławiu przy ul. Zielonej 1 oraz w części 1/4 spadku moją przyjaciółkę Annę Nowak, zamieszkałą przy ul. Zielonej 1 we Wrocławiu.

W związku z powołaniem do dziedziczenia mojego spadkobiercą testamentowego Piotra Czarnego zobowiązuję do przekazania niezwłocznie po ogłoszeniu testamentu swojemu synowi, a mojemu wnukowi Adamowi Czarnemu kwotę 5.000 zł tytułem zapisu.

Taka jest moja ostatnia wola, którą w pełni świadomie wyrażam.

Anna Czarna

Jeśli nie czujesz, że taka forma jest dla Ciebie odpowiednia (boisz się popełnić błąd przy własnoręcznym sporządzaniu testamentu) skorzystaj z testamentu notarialnego. Taki testament notariusz sporządza w kancelarii notarialnej w Twojej obecności, będziesz miał także możliwość wyjaśnienia wątpliwości związanych z dziedziczeniem.

Koszt stworzenia testamentu notarialnego wynosi mniej więcej od 70 złotych brutto do 250 złotych brutto (w zależności od rodzaju testamentu).

Jeśli z jakiejś przyczyny nie chcesz, żeby ustawowy spadkobierca odziedziczył po Tobie spadek, a spadkobierca wyraża na to zgodę, możesz zawrzeć z nim (za swego życia) notarialnie umowę zrzeczenia dziedziczenia.

5. ZACHOWEK

Kolejnym pojęciem z jakim zetkniesz się w prawie spadkowym jest ZACHOWEK. Zachowek jest świadczeniem pieniężnym stanowiącym zabezpieczenie finansowe dla osób, które zostały pominięte przez zmarłego w testamencie lub daro wiznach dokonanych przed jego śmiercią.

Osobami uprawnionymi do zachowku są:

- małżonek zmarłego;
- zstępni (czyli dzieci, wnuki, prawnuki, itd.) osoby zmarłej;
- rodzice zmarłego.

I tak możemy wydziedziczyć spadkobiercę gdy:

- wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego (np. dopuszcza się przestępstw);
- dopuścił się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;
- uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych (np. długotrwale nie interesuje się stanem zdrowia czy sytuacją materialną spadkodawcy).

Musimy jednak pamiętać, że możemy wydziedziczyć spadkobiercę jedynie w ważnym testamencie. Musimy wskazać także przyczynę wydziedziczenia i opisać konkretne okoliczności. Bez tego spadkobierca nie zostanie wydziedziczony, dlatego najlepiej jest zrobić to u notariusza!

6. POSTĘPOWANIE SPADKOWE

Po śmierci bliskiej osoby, aby udokumentować nabycie przez Ciebie spadku konieczne jest przeprowadzenie postępowania spadkowego. Możemy to zrobić na dwa poniżej opisane sposoby.

POSTĘPOWANIE SPADKOWE W SĄDZIE

jest to opcja znacznie tańsza niż u notariusza jednak zdecydowanie dłuższa. Wniosek o stwierdzenie nabycia spadku może złożyć w sądzie rejonowym właściwego dla ostatniego miejsca pobytu zmarłego jeden ze spadkobierców. Do takiego wniosku musimy przedłożyć:

- odpis aktu zgonu
- odpisy skrócone aktów urodzenia spadkobierców
- w przypadku kobiet zamężnych akty małżeństwa
- testament (jeśli zmarły pozostawił go po sobie)
- uiścić opłatę na wezwanie sądu

POSTĘPOWANIE SPADKOWE U NOTARIUSZA

jest to opcja droższa ale szybsza, akt poświadczenia dziedziczenia można uzyskać podczas jednej wizyty u notariusza, pod warunkiem, że obecni będą wszyscy spadkobiercy. Podczas umawiania spotkania, notariusz wskaże nam jakie dokumenty musimy ze sobą przynieść.

Wrocław, dnia 10 maja 2022 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia Krzyki
we Wrocławiu
Wydział I Cywilny

Wnioskodawca:
.... (imię, nazwisko, dokładny adres z kodem pocztowym) oraz numer PESEL

Uczestnicy: 1.
..... (imię, nazwisko, dokładny adres z kodem pocztowym) oraz numer PESEL

2. (imię, nazwisko, dokładny
adres z kodem pocztowym) oraz numer PESEL

3. (imię, nazwisko, dokładny
adres z kodem pocztowym) oraz numer PESEL

WNIOSEK o stwierdzenie nabycia spadku

Wnoszę o stwierdzenie nabycia spadku po.....(imię, nazwisko osoby zmarłej)
zmarłym / zmarłej dnia.....(data zgonu) w (miejscowość zgonu), ostatnio
stale zamieszkałym w(ostatni adres).

W chwili śmierci spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim z (imię i
nazwisko)/ nie pozostawał w związku małżeńskim. Zmarły ze spadkobierców ustawowych
pozostawił:
..... (żona i dzieci lub gdy nie miał dzieci, żona ,
rodzeństwo i rodzice zmarłego).

Zmarły pozostawił testament / Zmarły nie pozostawił testamentu.

W skład spadku nie wchodzi / wchodzi gospodarstwo rolne lub inna nieruchomość zapisane
w księdze wieczystej KW nr..... Sądu Rejonowego w
.....

.....
(własnoręczny podpis wnioskodawcy)

Załączniki:

1. Odpis skrócony aktu zgonu osoby zmarłej – oryginał.
2. Odpis skrócony aktu urodzenia synów - oryginały.
3. Odpis skrócony aktu małżeństwa córek zmarłego (jeśli panny – akty urodzenia) - oryginały.
4. Odpis skrócony aktu małżeństwa współmałżonka zmarłego (jeśli wnioskodawca posiada) – oryginał.
5. Oryginał i kopie testamentu w takiej ilości, ilu uczestników (jeśli zmarły pozostawił testament).
6. Jeśli zmarły nie miał dzieci, akty urodzenia braci i akty małżeństwa siostr zmarłego.
7. Od osób zamieszkałych za granicą pełnomocnictwo do odbioru korespondencji.
8. Aktualny odpis z księgi wieczystej gospodarstwa rolnego, jeżeli spadkodawca zmarł przed dniem 14.02.2001r.
9. Odpisy wniosku o stwierdzenie nabycia spadku wraz z wszystkimi załącznikami w tylu egzemplarzach ilu jest uczestników
10. Możemy też sami uiścić wymagana opłatę sądową lub poczekać na wezwanie z sądu

Co możemy zrobić ze spadkiem??

PRZYJĘCIE PROSTE

Czyli przyjmujesz w spadku wszystko, co zostaje po zmarłym w jakiegokolwiek wysokości - dziedzicysz jego dobra np.: dom, samochód, pieniądze, ale jednocześnie odpowiadasz za wszystkie długi spadkodawcy całym swoim majątkiem, a nie tylko tym co dostałeś w spadku. Dlatego tak istotna jest wiedza spadkobiercy, co do pozostawionych przez spadkodawcę zobowiązań. Jeśli bowiem przyjmujemy spadek wprost, a długi będą przekraczały wartość spadku to i tak spadkobierca będzie musiał je spłacić w całości.

PRZYJĘCIE Z DOBRODZIEJSTWEM INWENTARZA

Czyli przyjmujesz w spadku wszystko, co zostaje po zmarłym w jakiegokolwiek wysokości - dziedzicysz jego dobra np.: dom, samochód, pieniądze, ale jednocześnie odpowiadasz za wszystkie długi spadkodawcy całym swoim majątkiem, a nie tylko tym co dostałeś w spadku. Dlatego tak istotna jest wiedza spadkobiercy, co do pozostawionych przez spadkodawcę zobowiązań. Jeśli bowiem przyjmujemy spadek wprost, a długi będą przekraczały wartość spadku to i tak spadkobierca będzie musiał je spłacić w całości.

ODRZUCENIE SPADKU

Jeśli nie chcesz otrzymać ani majątku, ani zadłużenia po zmarłym, możemy odrzucić spadek.

Masz na to tylko 6 miesięcy od dnia w którym dowiedziawsz się, że dziedzicysz.

Brak oświadczenia o odrzuceniu spadku w tym terminie powoduje, że przyjąłeś spadek z dobrodziejstwem inwentarza.

Odrzucić spadek możesz zarówno u notariusza jak i przed sądem, ale uważaj samo wystanie pisma do sądu o treści, że spadek odrzucasz nie jest prawnie skuteczne. Oświadczenie o odrzuceniu spadku musisz złożyć przed sędzią na wyznaczonym posiedzeniu.

Pamiętaj jednak, że po odrzuceniu spadku w Twoje miejsce wchodzi dalsi spadkobiercy (wg kolejności dziedziczenia opisanej na początku poradnika). W przypadku małoletnich dzieci, aby odrzucić spadek w ich imieniu musisz uzyskać na to zgodę sądu rodzinnego.

